

PERfect

Инструмент за оценка на поведението на деца
с разстройства от аутистичния спектър
в рамките на учебен час
по физическо възпитание и спорт
в начален етап на образование
(5-11 години)

Използване на инструмента: Да бъдете ефективен учител по физическо възпитание и спорт (ФВС) означава да можете да създавате програми, които най-добре да отговарят на настоящите потребности на вашите ученици. За много ученици, включително тези с разстройства от аутистичния спектър (РАС), оценката, планирането и преподаването на ФВС трябва да се съобразяват с поведенческите и сензорните им особености. За да реализирате това, можете да използвате този инструмент, докато работите директно с вашия ученик с РАС, като идентифицирате, наблюдавате и оценявате потребностите му в тези области. Основният фокус са поведенческите и сензорните възможности, на базата на които в раздела за двигателни умения се правят съответните адаптации, за да се отговори на индивидуалните потребности на детето, свързани с развитието, културата и националността. Създаваните задачи трябва да са ясни, подлежащи на пряка проверка и наблюдение и с възможности за оценяване на получените резултати.

Как да оценявате: Всички оценки трябва да се извършват чрез пряко наблюдение/взаимодействие с детето. Наблюдението/взаимодействието трябва да направите няколко пъти, преди да оцените някоя област. Критериите са описани по-долу, но имайте предвид следното:

***Оценка 0** означава, че умението изобщо не е наблюдавано. **Оценка 1** означава, че умението е било наблюдавано частично и/или е било необходимо известно съдействие. **Резултат 2** означава, че умението е наблюдавано през по-голямата част от времето и се изпълнява самостоятелно.*

Допълнения:

Въпреки че всички деца са уникални, децата с РАС могат да имат предизвикателно поведение, като например: пристъпи на гняв, агресия, самонараняващо поведение, повтарящо се поведение (действия и/или вокализация) и настойчива реч/действия.

Комуникацията се споменава многократно, но имайте предвид, че децата с РАС могат да общуват по различни начини - с глас, с жестове, с помощта на система за обмяна на картинки (PECS) или с помощта на устройство за допълваща или подпомагаща комуникация (AAC), като например таблет.

Поведенчески умения в контекста на физическото възпитание и спорта (ФВС)

Задача	Резултат	Име на задачата	Цел на задачата	Как да оценяваме	Критерии	Бележки
B1	0 1 2	Следване на указания (индивидуално)	Изпълнява многоетапни указания, когато те са дадени директно на детето.	Представете на детето индивидуално указание с няколко стъпки (напр. събуй си обувките и отиди да седнеш на пода) (можете да посочите името на детето).	1= Следва част от указанието. 2= Изпълнява всички стъпки от указанието без чужда помощ.	
B2	0 1 2	Следване на указания	Изпълнява указания в 1 стъпка в група от 5 или повече деца.	Представете указание от 1	1= Следва указанието в група	

		(група)		стъпка в група от 5 деца (напр. всички да се изправят), без да се обръщате по име към детето.	от 2-4 деца. 2= Следва указанието в група от 5 деца без чужда помощ.	
B3	0 1 2	Спазване на правилата	Спазва основните правила в часът по ФВС, които са валидни за мястото на провеждане (открито, закрито) и са задължителни за цялото времетраене на занятието по ФВС.	Представете всички правила (напр. да не се държат за други деца, да се използва уважителен език и т.н.) и ги поставете на видни места в помещението.	1= Спазва около 75% от правилата по време на часа. 2= Спазва правилата по време на часа.	
B4	0 1 2	Инициране от връстници	Поне веднъж по време на занятията по ФВС се обръща към връстник, за да му зададе въпрос или да поиска нещо.	Наблюдавайте по време на занятията по ФВС дали детето самостоятелно се приближава до връстник по подходящ начин,	1= Приближава се до връстника, но го прави с неподходящ език и/или физически контакт. 2= Приближава се до връстник и	

				за да отпрати молба.	задава подходящ въпрос/молба, като зачита личното пространство.	
B5	0 1 2	Участие в групата	Реагира на въпрос/молба, представени в група от 5 или повече деца, за да даде отговор или да извърши действие поне веднъж по време на занимание по ФВС.	В група от поне 5 деца попитайте за доброволец, който да отговори на въпрос или да даде пример за действие (напр. кой може да покаже на класа как се прави скок от място?). Осигурете множество възможности по време на заниманието по ФВС.	1= Отговаря на молбата, но не чака да бъде избран/потърсен. 2= Отговаря на молбата, след като е бил избран от учителя (не е необходимо отговорът да е точен).	
B6	0 1 2	Подготвеност на класа	Пристига в час по ФВС с подходящи вещи (напр. дрехи/обувки).	Проверете в началото на заниманието по ФВС дали детето	1= Пристига с някои необходими неща. 2= Самостоятелно пристига с	

				самостоятелно е донесло всички необходими неща.	необходимите неща.	
B7	0 1 2	Преходи	Преминава от една дейност в друга (преходи) по време на заниманието по ФВС, без да проявява предизвикателно поведение или да се нуждае от помощ.	По време на заниманието по ФВС представете множество възможности за преходи и наблюдавайте как детето превключва.	1= Преминава без предизвикателно поведение, но се нуждае от някои допълнителни подкани/помощ. 2= Независим преход без предизвикателно поведение.	
B8	0 1 2	Начало на самоуправление	Демонстрира умения да определя собственото си поведение и да си поставя цели.	По време на занятието, при всеки удобен случай, питайте детето какво прави, дали това е правилно и какво може да се промени.	1= Детето може да отговаря на въпроси с някои подкани/помощ. 2= Детето може да отговаря самостоятелно на въпроси.	
B9	0 1 2	Комуникация	Изразява по подходящ начин	Наблюдавайте по	1= Съобщава за	

			желанията и потребностите си на учителя по ФВС по време на занятиято.	време на заниманието по ФВС дали детето самостоятелно изразява своите желания/потребности. Ако е приложимо, уверете се, че всички необходими средства за комуникация са лесно достъпни (напр. PECS, устройство AAC).	нуждите си на учителя по ФВС с известни подкани/помощ. 2= Самостоятелно съобщава нуждите си на учителя по ФВС, без предизвикателно поведение.	
B10	0 1 2	Учене в групова среда	Демонстрира ново умение в групово обучение от 5 или повече деца.	По време на заниманието по ФВС преподайте на класа в групи от 5 или повече деца ново умение (напр. ритане на топка), като наблюдавате дали детето е	1=Частично демонстрира уменията или се нуждае от известна помощ по време на обучението. 2= Напълно демонстрира уменията без допълнителна	

				усвоило умението чрез груповото преподаване.	помощ.	
B11	0 1 2	Въздействие върху учебната среда на другите	През цялото време на занятията по ФВС се държи така, че да подпомага обучението на всички деца.	Наблюдавайте по време на занятията по ФВС дали детето не е имало поведение, което да повлияе на способността на другите деца да учат (напр. издаване на много силни звуци, чупене/късане на материали и др.).	1= Нуждае се от минимална помощ/подкрепа, за да се въздържа от поведение, което може да повлияе негативно на другите деца. 2= По време на цялата сесия се държи по начин, който подпомага ученето на другите, без да се нуждае от помощ или напомняне.	
B12	0 1 2	Оставане в рамките на групата	Остава в групата от 5 или повече деца по време на заниманието по ФВС.	Наблюдавайте по време на заниманието по ФВС дали детето се е задържало в определените	1= Нуждае се от минимална помощ/подкрепа, за да остане в определените зони.	

				зони.	2= Остава самостоятелно в определените зони по време на занятието.	
B13	0 1 2	Отговори на връстници	Отговаря на всички въпроси/молби, зададени от съучениците по време на занятие по ФВС.	Наблюдавайте по време на занятията по ФВС дали детето самостоятелно отговаря на молбите на връстниците си по подходящ начин.	1= От време на време отговаря на въпроси/молби на връстници. 2= Последователно отговаря на въпроси/молби на връстници, като използва подходящ език и физически контакт.	

Сензорни умения в контекста на физическото възпитание и спорта (ФВС)

Задача	Резултат	Име на задачата	Цел на задачата	Как да оценяваме	Критерии	Бележки
S1	0 1 2	Краката се отделят от земята	Изразява мнението си за отделяне на краката от земята по време на занимания по ФВС, като например	Попитайте детето за нивото му на комфорт	1= Не изразява мнение по отношение на	

			скачане, без да се държи предизвикателно.	при изпълнението на задачата (напр. стъпалата да напускат земята) и наблюдавайте реакцията му по време на съответна дейност (напр. скачане), ако е подходящо (не насилвайте детето да участва в дейността, ако то изразява дискомфорт).	задачата (напр. краката се отделят от земята), но изглежда, че не се притеснява от това (не проявява предизвикателно поведение). 2= Съобщава мнението си за задачата (напр. дали краката се отделят от земята), без да проявява предизвикателно поведение, а отговорът му изглежда съответства на реакцията му (напр. казва, че е добре и изглежда, че се радва на	
S2	0 1 2	Падане/височини	Изразява мнението си относно вероятността за падане или страх от височина по време на занимания по ФВС, като например при изкачване по въже или стълба до висока пързалка, без да проявява предизвикателно поведение.			
S3	0 1 2	С главата надолу	Изразява мнението си за обръщане с главата надолу по време на занимания по ФВС, като например при салта или използване на гимнастически уреди, без да проявява предизвикателно поведение.			
S4	0 1 2	Реакции при допир	Изразява мнението си относно това да бъде докосван/да има допир до други по време на заниманията по ФВС, като например държане за ръце при образуване на кръг или изпълнение на йога пози с връстници, без да проявява предизвикателно поведение.			
S5	0 1 2	Заставане на опашка/близо до	Изразява мнението си за стоенето на опашка/близо до другите по време на			

		другите	занимания с ФВС, като например чакане на опашка за вода или пазене на някого по време на баскетбол, без да проявява предизвикателно поведение.		скачането).	
S6	0 1 2	Дейности, свързани с движение	Изразява мнението си за прекомерно движение по време на занимания по ФВС, като въртене или бързо танцуване, без да проявява предизвикателно поведение.			
S7	0 1 2	Стационарни дейности	Изразява мнението си относно оставане неподвижен по време на занимания по ФВС, като например танц със застиване, без да проявява предизвикателно поведение/постоянно движение.			
S8	0 1 2	Престой в шумна среда	Изразява мнението си за това, че се намира в шумна среда по време на занимания по ФВС, например деца и персонал говорят едновременно в зала с шум, без да проявява предизвикателно поведение.			
S9	0 1 2	Престой в ярко осветена среда	Изразява мнението си за пребиваването в ярко осветена среда			

			по време на занимания с ФВС, без да проявява предизвикателно поведение.			
--	--	--	---	--	--	--

Моторни умения

Това не е изчерпателен списък, а двигателни умения, към които трябва да се насочите в началото на началното училище. Допълнителни двигателни умения могат да бъдат добавени в края на този раздел, като се следва същият формат, за да бъдат съобразени с конкретните национални учебни програми и/или с възрастта / кой клас е /ниво на развитие.

Задача	Резултат	Име на задачата	Цел на задачата	Как да оценяваме	Критерии	Бележки
M1	0 1 2	Повтаряне на двигателна активност	Имитира последователност от двигателни действия, моделирана от учителя по ФВС.	Представете модел на двигателна последователност (напр. две танцови движения), след което помолете детето да имитира последователността само след	1= Имитира част от последователността. 2= Независима имитация на пълната последователност.	

				като сте я демонстрирали.		
M2	0 1 2	Подскачане	Подскача на един крак през стаята на разстояние най-малко 7 метра, без да падне.	Залепете две линии на земята на разстояние около 7 метра една от друга. Кажете на детето да застане на едната линия и да подскача на един крак до другата линия, без да падне.	1= Преминава 4-6 метра, без да падне. 2= Изминава цялото разстояние, без да падне.	
M3	0 1 2	Прецизно хвърляне	Хвърля топка с ръка от разстояние 4 метра, за да уцели цел с размер около 1 метър.	Залепете мишена на стената с диаметър около 1 метър и на височина около 1 метър над земята. Кажете на детето да застане на около 4 метра	1= Хвърля топката с ръка, тя не попада в целта, но изминава 2-3 метра. 2= Хвърля топката с ръка и уцелва целта.	

				разстояние и да хвърли топката с ръка, за да уцели мишената.		
M4	0 1 2	Улавяне на отскочила топка	Тупкане и хващане на топка за тенис с една ръка.	Подайте на детето топката и го помолете да я топне и хване с една ръка.	1= Хвана топката с една ръка след няколко отскока. 2= Хвана топката с една ръка след едно отскачане.	
M5	0 1 2	Ритане	Рита неподвижна топка така, че тя да се издигне във въздуха поне на 4 метра.	Поставете топката на земята пред детето на разстояние около 15 см и го помолете да я ритне.	1= Рита топката и тя се движи на разстояние 1-3 метра. 2= Рита топката и тя изминава поне 4 метра.	
M6	0 1 2	Скорост на бягане и ловкост	В рамките на 5 секунди пробягва 3 метра, взима предмет, след което пробягва 3 метра обратно с предмета (без да го изпусна).	Залепете две линии на земята на разстояние около 3 метра една от друга. Поставете	1= Изпълнява задачата, но отнема между 6 и 10 секунди. 2= Изпълнява задачата в	

				предмет (напр. топка) на подалечната линия. Кажете на детето да застане на стартовата линия, да тича колкото може по-бързо, да вземе предмета на другата линия и да тича с него обратно до стартовата линия, след което спрете таймера.	рамките на 5 секунди.	
--	--	--	--	---	-----------------------	--

Ограничение на отговорността

Проектът е съфинансиран от Европейския съюз по програма "Еразъм+". Подкрепата на Европейската комисия за издаването на тази публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява единствено възгледите на авторите, и Комисията не носи отговорност за използването на съдържащата се в нея информация.

PERfect Assessment Tool © 2023 от Institute for Studies in Social Inclusion Diversity and Engagement, ViMODO Ltd, Masarykova University, ACD La Hoya, BSDA, Sina Svetulka, Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 12. е лицензиран под CC BY-NC-ND 4.0. За да видите копие на този лиценз, посетете <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

